

Pritužbe protiv sudaca i tužitelja u Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj, Brčko Distriktu

Brošuru izdaje: Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH Ured disciplinskog tužitelja

Svrha ove brošure je da objasni kako se može podnijeti pritužba protiv suca ili tužitelja, što ona treba sadržavati i kako se po njoj postupa. Ako ste podnijeli pritužbu Uredu disciplinskog tužitelja ("UDT") Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, ova brošura vam se dostavlja kao potvrda prijema Vaše pritužbe i radi Vašeg informiranja da ispitujemo Vašu pritužbu, te da ćete kasnije biti izviješteni o rezultatu naše provjere.

Zakonom o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH koji je usvojila Parlamentarna skupština BiH, a koji je stupio na snagu 01.06.2004. ("Zakon"), utemeljeno je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH ("Vijeće") kao državno tijelo. Zaštita javnosti i pravosudnog sustava od sudaca i tužitelja koji ne štiju norme svoje struke i etičke norme jeste jedna od važnih funkcija Vijeća; preciznije, Zakon uređuje jasne i transparentne kriterijume Vijeću za vođenje disciplinskih postupaka protiv sudaca i tužitelja.

Nadležnost Vijeća za utvrđivanje disciplinske odgovornosti i izricanje disciplinskih mjera odnosi se na sve tužitelje, suce, predsjednike sudova, suce porotnike i pričuvne suce u svim tužiteljstvima i sudovima na državnoj, entitetskoj, kantonalnoj, okružnoj, općinskoj i osnovnoj razini u Bosni i Hercegovini, uključujući Brčko Distrikt, a isključujući ustavne sudove države i entiteta BiH.

UDT ostvaruje svoje nadležnosti kroz disciplinske aktivnosti Vijeća, ili šire, kroz zaštitu javnosti i pravosudnog sustava, i podnosi izvještaj neposredno Vijeću. UDT je po Zakonu obavezan primati, vršiti istrage i podnositi disciplinske tužbe po pritužbama na suce i tužitelje. Više informacija o disciplinskom sustavu može se naći na internet stranici Vijeća: <http://www.hjpc.ba>.

Suci i tužitelji moraju održavati visoke standarde

Propust u primjeni stručnih i etičkih normi slabi i dovodi u opasnost povjerenje javnosti u pravosudni sustav. Vijeće je utemeljeno, između ostalog, kako bi se osiguralo da suci i tužitelji obavljaju svoje službene dužnosti na način koji je sukladan etičkim i profesionalnim standardima. U Zakonu je data detaljna lista sa više od 20 disciplinskih prekršaja koje suci i tužitelji mogu počinuti ukoliko se ponašaju na način koji nije sukladan minimalnim profesionalnim i etičkim standardima propisanim Zakonom. Kad se sudac ili tužitelj ponaša na takav način, načelo odgovornosti zahtijeva disciplinski postupak i nakon utvrđivanja disciplinske odgovornosti suca ili tužitelja izricanje disciplinskih mjera.

Primjeri disciplinskih prekršaja

U Zakonu, koji se može naći na internet stranici Vijeća, navedena je potpuna lista disciplinskih prekršaja. U suštini, od sudaca i tužitelja se očekuje da budu neovisni i nepristrani, i da se ponašaju sukladno ustavima i zakonima BiH, FBiH, RS i Brčko Distrikta, i da se uvijek ponašaju na način koji je sukladan etičkim i profesionalnim normama. Primjeri neprofesionalnog ponašanja koji predstavljaju disciplinski prekršaj uključuju:

- postupanje s pristrasnošću i predrasudama;
- kršenje obveze ispravnog postupanja prema strankama u postupku, njihovim pravnim zastupnicima, svjedocima, uposlenicima u državnoj službi ili prema kolegama;
- prihvatanje poklona ili nagrada čija je namjena neprimjereno utjecanje na odluke ili postupke suca ili tužitelja;
- korištenje dužnosti suca ili tužitelja kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe;
- propuštanje da traži svoje izuzeće od postupanja po predmetima kad postoji sukob interesa;
- nemaran odnos prema radu;
- upuštanje u aktivnosti koje su nespojive sa dužnostima suca ili tužitelja;
- nepostupanje sukladno odlukama, naredbama ili zahtjevima Vijeća.

Također, prije preuzimanja dužnosti, suci i tužitelji daju svečanu izjavu, obvezujući se u biti da će obavljati svoju dužnost sukladno Ustavu i zakonu, da će donositi odluke po svom najboljem znanju, savjesno, odgovorno i nepristrano, te da će štiti slobode i prava pojedinaca zagwarantirana Ustavom BiH. Ako se sudac ili tužitelj upusti u aktivnosti koje predstavljaju disciplinski prekršaj ili su na drugi način protuzakonite, sudac ili tužitelj je time također prekršio svečanu izjavu.

Disciplinske mjere

Ukoliko UDT može dokazati da je sudac ili tužitelj učinio disciplinski prekršaj, Vijeće može izreći disciplinske mjere protiv optuženog suca ili tužitelja, koje se kreću od pismene opomene za relativno mali prekršaj do trajnog razrješenja od dužnosti kad je počinjen ozbiljniji prekršaj.

Povreda dužnosti i disciplinska odgovornost

Treba primijetiti da je u 2004. godini UDT primio i pregledao 1.428 pritužbi podnesenih protiv sudaca i tužitelja; ali nakon pažljivog pregleda i ocjene pritužbi, UDT je pokrenuo disciplinske aktivnosti u samo 14 pritužbi za koje je utvrđeno da su osnovane ili potvrđene, a to čini 0,98% od 1.428 pregledanih pritužbi. Prema tome, očito je da je velika većina podnesenih pritužbi sadržavala neutemeljene i nepotvrđene navode, što se može tumačiti na način da većina sudaca i tužitelja koji rade u pravosudnom sustavu zaista obavlja svoje dužnosti sukladno barem minimalnim standardima etičkih i profesionalnih odgovornosti koje Zakon zahtijeva.

Rad suca ili tužitelja uvijek podrazumijeva donošenje teških odluka, a oni na koje se te odluke odnose ne moraju uvijek biti zadovoljni načinom postupanja ili donošenja odluke u predmetu. Činjenica da se vi ne slažete sa postupkom ili odlukom suca ili tužitelja ne znači da postupanje suca ili tužitelja predstavlja razlog za pokretanje disciplinskog postupka. Prije nego što UDT razmotri poduzimanje disciplinskih radnji protiv suca ili tužitelja, Vaši navodi moraju sadržavati stvarne elemente jednog ili više disciplinskih prekršaja utvrđenih Zakonom. Prema tome, prije podnošenja pritužbe protiv suca ili tužitelja, zapitajte se da li se Vaše nezadovoljstvo ili navod zaista odnosi na ponašanje suca ili tužitelja, ili se u stvari odnosi na odluku donesenu od strane suca ili tužitelja. Ako je Vaše nezadovoljstvo vezano za odluku suca ili tužitelja, trebate tražiti savjet odvjetnika da vam pomogne u odluci o tome da li da podnesete žalbu na odluku kojom niste zadovoljni. A u drugom slučaju, samo ako ste utvrdili da se Vaši navodi ili nezadovoljstvo odnose na postupanje suca ili tužitelja (a ne na odluku), tada je ispravno da razmotrite podnošenje pritužbe UDT-u.

Također treba naznačiti da tvrdnje koje se odnose na navode da je sudac ili tužitelj odugovlačio postupak ili prekršio pravila vođenja postupka zahtijevaju prvo da UDT utvrdi i dokaže da je takvo odugovlačenje ili kršenje pravila postupka bilo *neopravdano*, i drugo, da to predstavlja obrazac *ponovljenog* odugovlačenja ili kršenja pravila postupka koje je sudac ili tužitelj učinio. Prema tome, bez dodatnih dokaza koji potvrđuju namjerno i neetičko ponašanje, kao što je odugovlačenje ili kršenje pravila postupka suda ili tužiteljstva usljed pristrasnosti, jedan slučaj odugovlačenja ili kršenja pravila postupka neće predstavljati dovoljan dokaz o postojanju disciplinskog prekršaja za koji sudac ili tužitelj može biti odgovoran.

Komunikacija s Uredom disciplinskog tužitelja i podnošenje pritužbe

Mada će UDT nastojati da predistražna komunikacija bude povjerljiva, UDT ne može garantirati ili obećati takvu povjerljivost. Isto tako, u slučaju pokretanja disciplinskog postupka UDT je dužan razmijeniti relevantne informacije s optuženim sucem ili tužiteljem, jer sudac ili tužitelj ima pravo znati za šta se tereti, kako bi mogao pripremiti obranu na te optužbe.

Svatko može, i to najbolje u pismenoj formi, podnijeti pritužbu na adresu UDT-a. Nije propisan poseban jezik ili forma, premda se preferira jedan od domaćih jezika ili engleski jezik. Postoji obrazac za podnošenje pritužbe koji se može naći na internet stranici Vijeća. Pritužbu trebate podnijeti čim primijetite povredu dužnosti, dok je svima svježe sjećanje na događaje i dok se ne izgube ili ne unište relevantni dokumenti, te prije nego nastupi zastara.

UDT mora pokrenuti disciplinski postupak pred Vijećem u roku od 5 godina od dana kad je povreda dužnosti koja je predmet Vaše pritužbe učinjena. Prema tome, pritužbu trebate pravovremeno predati UDT-u, jer u protivnom nastupit će zastara za pokretanje disciplinskog postupka protiv suca ili tužitelja.

Pisma uputiti na adresu:

**Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće
Ured disciplinskog tužitelja
Kraljice Jelene 88
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina**

Vaša pritužba u pismenoj formi treba sadržavati sve važne informacije, uključujući datume, i po mogućnosti treba biti otipkana na pisaćem stroju ili ispisana štampanim slovima radi čitkosti. Ako raspolazete čitkim kopijama pisama, ugovora, sudskih odluka ili drugih dokumenata koji se odnose na Vašu tvrdnju/tvrdnje, potrebno je da ih priložite uz pritužbu. Molimo da ne šalžete originalne dokumente UDT-u, jer vam ne možemo vratiti originalne dokumente nazad. Šaljite samo kopije dokumenata, koje ne moraju biti ovjerene. UDT će Vas kontaktirati ukoliko originalni dokumenti budu potrebni. Molimo također da UDT-u prosljedite i sve dodatne informacije ili kopije dokumenata do kojih možete naknadno doću u posjed, a od značaja su za Vašu pritužbu.

Način postupanja sa pritužbama

Prethodna provjera

UDT prima mnogo pritužbi, a u njegovom sastavu rade pravnici čiji je zadatak da ispitaju ove pritužbe. UDT je obavezan sve pritužbe riješiti na pravičan i neovisan način. UDT nije dio pravosudnog sustava i nije obavezan štiti suce i tužitelje. U stvari, zadatak UDT-a je osigurati da suci i tužitelji odgovaraju ako iznevjere povjerenje javnosti ili povrijede pravosudni sustav činjenjem radnji koje ne zadovoljavaju minimalne etičke i profesionalne standarde.

Kad ODC primi pritužbu obavlja se prethodna provjera pritužbe. Ako se našom provjerom utvrdi da postoji razumna osnova za vjerovanje da je sudac ili tužitelj učinio disciplinski prekršaj, pokrenut će se temeljita istraga činjenica i okolnosti.

Istraga

U većini predmeta UDT ne može temeljito, pravično i neovisno donijeti odluku o pritužbi samo na temelju Vaših tvrdnji. Istraga podrazumijeva prikupljanje svih relevantnih dokumenata kao i ispitivanje osoba koje posjeduju informacije u svezi s Vašom tvrdnjom/tvrdnjama, uključujući eventualni razgovor sa Vama i navedenim sucem ili tužiteljem. Moramo saslušati obje strane i procijeniti sve dokaze prije nego što donesemo konačnu odluku o tome da li je pritužba utemeljena.

Nakon istrage

Kad se prikupe sve relevantne informacije, desit će se jedna od slijedeće tri stvari:

- 1) u ozbiljnim i hitnim predmetima, podnijet će se zahtjev Vijeću da se sudac ili tužitelj bez odlaganja privremeno udalje od vršenja dužnosti. Privremeno udaljenje sudaca ili tužitelja od vršenja dužnosti može se odrediti za bilo koje razdoblje koje ne prelazi datum okončanja disciplinskog postupka na temelju kojeg je došlo do privremenog udaljenja od vršenja dužnosti;
- 2) ukoliko istraga pokaže da postoje dokazi koji potvrđuju Vaše navode o povredi dužnosti protiv suca ili tužitelja, UDT će: (i) Tražiti ostavku od suca ili tužitelja, (ii) Ponuditi sporazum sucu ili tužitelju u cilju prihvatanja odluke i rješenja disciplinskog predmeta, ili (iii) Pokrenuti disciplinski postupak pred Vijećem podnošenjem disciplinske tužbe;
- 3) ukoliko istraga pokaže da Vaša pritužba nije utemeljena ili se navodi iz Vaše pritužbe ne mogu potvrditi i dokazati, UDT neće pokretati disciplinski postupak protiv suca ili tužitelja.

Mogući ishod i dužina trajanja

Disciplinsko povjerenstvo sastavljeno od članova Vijeća donosi konačnu odluku u disciplinskim postupcima koje UDT pokreće protiv sudaca i tužitelja pred Vijećem.

Nakon što UDT primi pritužbu, pregled, istraga, procjena i donošenje odluke od strane UDT-a, te disciplinski postupak koji uslijedi mogu trajati od nekoliko mjeseci do godinu dana. Koliko dugo će to točno trajati zavisi od niza čimbenika, uključujući dužinu trajanja istrage, složenost predmeta, broj svjedoka koje treba ispitati, raspored različitih rasprava pred Vijećem koje predviđa Zakon, itd. Međutim, UDT je obavezan obavljati svoje službene dužnosti na neovisan i nepristran način i u razumnom vremenskom roku.

Primate k znanju da osobe koje namjerno podnesu lažne i neutemeljene pritužbe na povredu dužnosti protiv suca ili tužitelja mogu krivično odgovarati u skladu sa zakonom.

NAPOMENA:

MOLIMO DA NE KONTAKTIRATE UDT. UDT ĆE KONTAKTIRATI VAS:

- 1. UKOLIKO SU NAM POTREBNE DODATNE INFORMACIJE OD VAS; ILI**
- 2. KAD SE NA TEMELJU NAŠE PROVJERE I OCJENE DOĐE DO ZAKLJUČKA U SVEZI S VAŠOM PRITUŽBOM.**